

Latinoamerikako Zinema eta
Kulturen Jaialdia Miarritzen

CINE OPERA PRIMA SAILKAPEN BERRIA SORTU DUTE ZINEMA LEHIAKETAREN ANTOLATZAILEEK AURTENGO EKITALDIAN

Zinamagile gazteen apustuak

Krisi handia zeharkatzen ari da Latinoamerikako zinemagintza. Alabaina, zailtasun ekonomiko guztien gainetik, hainbat zinamagile gazte ausartu dira beren lehen filmak egiten. Bost zinamagile gaztek beren zailtasunak eta poztasunak adierazi dizkiote luze eta zabal EGUNKARIARI.

Lutxi Fourcade / Baiona

NEKE HANDIAK aitortu zituen Xavier d'Arthuysen aurtengo festibalaren selekzioa osatzeko. Krisi ekonomikoaren ondorioak nabari dira sail guztietan eta kultur ekoizpenetan batez ere. Azken finean, zortzi filme baizik ez zituen aurkitu d'Arthuysen baina sail berria sortzeko asmoa izan zuen latinoamerikako errealitate berri baten kontuan hartzeko. Izan ere, Arthuysen interesgarritzat jo zuen gune berezia eskaintzea zinamagile gazteei, «hats berria ekartzen baitiote Latinoamerikako ekoizpenari». Lau film ikusgai dira zinamagile gazteen sailean eta Jean Louis Marfaing Kubako enbaxadore ohiak kudeatuko du Antxon Ezeizak, François Barra- tek eta Ramuntxo Garbizuk osatutako epaimahaia.

Aurrekontuak osatzeko antzeko zailtasunak aitortu zituzten Miarritzen bildutako zinamagile gazteek, nahiz eta egoera desberdina izan herrien arabera. Izan ere, Juan Pablo Villaseñorrek baliatu ditu Mexikoko zinema eskolak eskaintzen dituen aukerak lehen luzemetraiaren egiteko. «Ikasketak bukatu ondoren, eskolak proposatu zigen film baten gidioa idaztea. Ene lana hautatu dute eta eskolako ahalak erabili ahal izan ditut *Si no te vuelvo a ver* filma egiteko». Materiala eta teknikariak dohainik izateaz gain, inork ez du soldatarik jaso eta filmearen aurrekontua nahiko murriztua izan zen (filme normalaren prezioaren laurdena). Altabada, sekulako apustua altxatu zuela aitortu zuen zeren

Gainditu behar izan dituzten zailtasunen berri eman dute zinamagile gazteek Miarritzen.

BOB EDME

ehun bat filme ateratzen baziren ere duela 20 urte Mexikon, gaur egun hamar bat filme baizik ez dira egiten urtean.

Arrisku handiko

abenturak • Nahiz eta selekzio ofizialan hautatua izan, *La deuda* filma Nicolas Buenaventuraren eta Manuel Jose Alvarezen lehen luzemetraia da. «Gidoia idatzi nuen duela zortzi urte oinarritzat hartuz amatxik kondatzen zizkidan istorioak», azaldu zuen Buenaventurak. Ekoizlea ezin atze- manik, proiektua geldirik geratu da bi sari eskuratu arte gidioa-

rentzat. Bildutako diruari esker eta adixkideek lagundurik, filmaketa hasi zuen aurrekontua osatu gabe. Izan ere, milioi bat dolar bildu ordez (6 milioi libera edo 150 milioi pezeta), erdia baizik ez zuten bildu Buenaenturak eta Alvarezek. Alabaina, abentura abiatzeko asmoa handiegia zen diru arazoekin gelditzeko. Filmaketa bukatu ondoren, proiektua aurkeztu zuten Canneseko Zinemaldian eta ekoizle bat aurkitu zuten muntaia eta nahasketa ordaintzeko. Bi zinamagile gazteek aitortu zuten arrisku handiak hartu zituztela filmea egiteko ez

baita inolako laguntzak eskuratzeko legedirik Kolombian. «Urte oparoenetan, sei film zabaltzen dira Kolombian eta benetako loteria izaten da filme egitea. Lege berriari esker, espero dugu erraztasunak izanen dira geroan zinema laguntzeko». Anartean, bi zinamagile gazteek zorra handiak metatu dituzte baina baikorrak dira geroari begira.

Eskuin eta ezker lortutako sariak ere baliatu ditu Daniel Burman zinamagile gazteak *Un crí- santemo estella en cinco esquinas* filma egiteko. «Irabazi nuen diru laguntza baliagarria izan zen filmaketa abiatzeko baina lehenda- bizi izugarriko arduragabekeria frogatu dut», irriñoarekin aitortu zuen 24 urteko zinamagileak. Izan ere, filmaren aurrekontua osatu du urratsez urrats, lehia- ketak edo Frantziako Kanpoko Ministeritzaren laguntzei esker. «Azken finean, ekimen egoista izan da zeren ez nuen inolako me- zurik pasarazteko eta arrisku handiak hartu ditut ametsak gauzatzeko».

Publikoa hunkitzeko

beharra • Alabaina, zailtasun guztien gainetik, lau herrietako zinamagileak ados ziren aldarrikatzeko filmak egiteko beharra. «Zinema egitea beharrezkoa da, jan, lo egin edo irakurri bezala», azpimarratu zuen Manuel Jose Alvare- zek. Bere iritziz, aukera parega- bea da kontrastez beterik diren herrien bizia adierazteko eta zine- ma askatasun eremu zabala da denentzat, nahiz eta latinoameri- kako zinema kinka txarrean izan.

Egitaraua

- 8:00:** Foch garajea. *Amazonie Gran- deur Nature* erakusketari bisitaldia.
- 9:00:** Gare du Midi, Gamaritz aretoa. Daniel Sampersen hitzaldia: *100 ans de la musique Vallenates*.
- 9:30:** Kasinoa. Argentina, Brasil, Para- guai, Uruguai, Txile eta Boliviako Mer- cosur-en aurkezpena.
- 10:00:** Kasinoa. Merkatuen dibertsita- teari buruzko debata.
- 10:30:** Kasinoko antzokia. Ikus-entzu- nezkoen arloko topaketa: *Où on est le Fond Sud?*.
- 11:00:** Gare du Midi, Gamaritz. *Vuelta* aldizkariari omenaldia 20. urteurrena dela eta. Partaideak: Claude Esteban, Claude Fell.
- 14:30:** Kasinoa. Kolaborazio ekonomi- koari buruzko jardunaldia.
- 15:00:** Kasinoko antzokia. Che Gueva- rari buruzko debata. Partaideak: Ah- med Ben Bella, Paco Ignacio Taibo II, Pierre Kalfon, Raul Roa.
- 16:00:** Gare du Midi, Gamaritz aretoa. *Toupi or not toupi: l'Amazonie en littérature* (Bloise Cendrars, Mario de Andrade eta Ferreira de Castroren omenez). Partaideak: Erik Orsenna, Michel Deguy, Jacques Thieriot.
- 16:00:** Kasinoa. Ekonomia politikoa- ren inguruko mahai-ingurua.
- 16:30:** Atalaya. Gazteentzako zinema emanaldia.
- 17:00:** Kasinoa, Komisioko 2. aretoa. Film emanaldia: Jean Cornierren *Le hommes du Che*.
- 23:00:** Lorategi publikoa. Dantzaldia La Flor de la Canela talde kolonbiarra- ren eskutik.

Herri guztietan, film ekoizpe- na apaldu da azken urteotan eta «publikoaren eta ikusleen arteko lokarria hautsi da, sasi intelek- tualismo batengatik», azpima- rratu zuen Alberto Arvelo, *Una vida y dos mandados* filmaren egileak. Bere ustez, zinema beharrezkoa da biztanleen kon- zientzia pizteko eta benetako iraultza bultzatzeko asmoz. «Beharrezkoa da zinamagile gaz- teek erakus dezaten herriaren betebeharra, ez baitugu Estatu Batuetako eredua jarraitu behar». Latinoamerikako biztan- leen duintasuna esnatzea fun- tsezkotzat jo zuen «eta zinema tresna egokia izan daiteke jen- deak hunkitzeko».

Daniel Burmanek, berriz, be- launaldi sinesgabeko semea zela aitortu zuen. Ekimen berekoa burutu zuen istoria arrunta kon- datzeko asmoz eta aspaldiko ametsa gauzatzeko. «Hogei urtez, zinema galdu du bere publikoa eta funtsezkoa harreman berriak sortzea, irudi berriak eskaintze- ko». Alabaina, zailtasun ekono- mikoak oztopo handia izanen da eta kultur batzuen politika kul- turalak ez du laguntza handia ekarriko. «Zentsurari aurre egin behar diogu, zentsura komer- tziala eta Kultura Ministerioak jarritako zentsura. Gainetik pa- satu beharko dugu nahi dugun zinema egiteko». X

Che Guevararen omenez

CHE GUEVARAREN he- riotzaren urteurrena ospatuko da datorren astean eta «hitzordu hutsezintzat» jo zuen Jean Cazenavek, festi- balaren antolatzaileak. Bere ustez, Kubako iraultzaileak eragin handia izan zuen Hego Ameriketako historioan eta borrokalari ospe- tsuaren bizia hobeto ezagutzea laguntza pa- regabekotzat jo zuen gaurko egoera ulertze- ko. Ondoren, elkartze literarioak, unibertsita- rioak edo ekonomikoak antolatzeaz gain, lehen elkartze politikoak bu- rutuko dira Miarritzeko Cita deitu festibalan gaur. Bestalde, bi ar-

gazkilari erakusketa antolatu dituzte, Higue- ran zegoen Freddy Al- bortaren lanak bilduz besteak beste.

Che Guevararen bi aipamen eginen dira arratsalde honetan. *Le Monde Diplomatique* al- dizkariak antolatu du mahainguru bat arratsaldeko 15.00etan Hi- riko Kasinoan. Francis Lemoine, aldizkari- kuzendariak kudeatuko du eztabaida eta gonbi- tatu dituzte Ahmed Ben Bella Aljeriako lehenda- kari ohiak, Paco Ignacio Taibo II eta Pierre Kal- fon idazleak eta Raul Roa Kubako enbaxado- rea Parisen. Antolatzaile- lek erabaki dute Che

Guevararen bizitza- ren zati berezia azter- tzea eta aipatuko dituz- te Afrikan egindako bi- daiak batez ere. Ahmed Ben Bellak aipatuko du Aljerian egindako ego- naldia eta oroitu du elkartze ugari egiten zi- rela askatu berri zen herri honetan. Bi idaz- leek, berriz, Guevara- ren biografia zabaldu berri dute eta ez da du- darik ikuspuntu des- berdina erakusteko au- kera izanen dutela. Izan ere, Paco Ignacio Taibo II.ak militante ezkertia- rren ikusmoldea eman badu ere, Kalfonek, be- rriz, lehentasuna eman die ikerketa historiko- latzei. Guevararen mi-

toa nahitara baztertu zuen eta ikerketa lana mugatu du ekintza gor- dinetan.

Bestalde, Jean Cor- mier *Le Parisien* aldiz- kariko berrikeriariak aurkeztuko du *Les hom- mes du Che* dokumen- tala arratseko 18.00etan Hiriko Kasi- noan. Zinamagile gaiak zeharkatu ditu Gueva- rak hartu zituen bideak bizia galdu baino lehen Boliviako mendietan. Guevararekin ibili ziren hainbat adixkide aurki- tu zituen Cormierek, Kuban, Afrikan edo Bo- livian eta hitza eman die 1967ko urriaren 9an zendu zen gizona omentzeko.